

SLOVENSKI NAROD.

"Slovenski Narod" velja po pošti:

na kraje bivše Avstro-Ogrske:	za Nemčijo:
celo leto skupaj naprej	K 60—
pol leta	K 30—
četr leta	15—
na mesec	5:50
celo leto naprej	K 70—

Vprašanjem glede inzertov se naj prilož za odgovor dopisnicu ali znamka. Spremljivo (spodaj, pritlikje, levo). Knafelova ulica št. 8, telefonski št. 98.

Inzert je vreden dan svetek, iznosni nadalje in premiška.
Inzerti se izplačajo po porabljeno prostoru in sicer 1 nov. visok ter
54 mm širok prostor: enkrat po 12 vin., dvankrat po 11 vin., trikrat po 10 vin.
Postano (enak prostor) 30 vin., parte in zahvale (enak prostor) 20 vinarjev.
Pri večjih inzertih po dogovoru.

Novi naročilci naj pošljijo uradno pismo "SN" po poštniški. "SN"
Na same pismo naročila treba poslati denarje se ne morece skakov izbrati.
"Narodna Tiskarna" telefoni št. 96.

"Slovenski Narod" velja v Ljubljani:

celo leto naprej	K 88—	četr leta naprej	K 15—
pol leta	29—	na mesec	K 5—

Posemezna številka velja 30 vinarjev.

Doprisi naj se frankirajo. Rokopisi se nevražajo.
Uredništvo: Knafelova ulica št. 8 (v I. nadst. levo), telefoni št. 34.

Položaj se izboljuje.

Mirovni konferenci se mudi. — Ponovne konference Wilsona in odbora četverice o nas. — Reka naša? — Laški kurz v Švici pada! — Novi orientexpress čez Ljubljano. (Glej naša najnovija poročila.) — Naš intervju s Herronom. (Glej tekst.)

Pismo v Pariz.

Pravda prinaša v četrtek 20. marca francosko (in srbsko) pismo od Jean de Mayerhoffen, slovstvenika, glavnega tajnika pri odboru Franco-sko-srbske Zvezec, ki ga kolikor toliko poznamo po nem obisku v našem gledišču. Evo ga v prevodu:

Hotel sem zato, ker sem jim prijatelj, ker jih imam rad zbog tega kar so bili in kar so: zvesti zavezniki, junaka in zanesljivi vojščaki, ker sem živel med njimi tri leta v macedonski vojski, hotel sem b' poleg njih na dan razglasitve njih narodnega ujedinjenja. Ker mi je kot Francouzu (tuju) prepovedan vhod v Skupščinsko dvorano, sem se vtihotapil do vrat, da vidim prihajati one, ki se jim je bilo udeležiti na vzvodenem in edinstvenem dogodku njihove sodobne zgodovine; na otvoritvi Predparlamenta, predstraže Ustavotvorne skupščine, ki bo razložila zahteve in prava jugoslovanskega naroda, ravno kar osvobojenega in združenega z njih srbskimi bratimi.

10:30... Napsled je odbila ta ura, svečana med svečanimi, po zaslugu južne in pobednosne Srbije, toliko zaledjena ura, živi sen Velikega Karađorđa, in sicer baš eden od njegovih cenjenih potomcev, slavljen in ljubljen, jo sliši in jo posvečuje za vselej z nezabrnimi besedami Ujedinjenja in Prostosti.

Vse sem viden, žli se mimo mene: Srbi iz stare Srbije in iz Banata, Hrvati, Slovenci, Bosanci in Hercegovci, Črniogorci in Dalmatinci, vsi se držali glavo pokonci kakor nikdar doslej, prvi ovencani s slavo, drugi ozarjeni z blagovno lujo zore Oslobojenja.

Videl sem jih vse... Slovani so in ako se jim noša razlikuje, njih duša je ista. Kar so prejeli od osvajačev, ki so jim vladali neprestano, to so njih napake — kakor se učenec oprijema učiteljevih navad in ga potle smeši; oni še nosijo na sebi tanko plasti lažne uglajenosti, katero so jim gospodarji znali vsiliti in ki so jo moralci očito kazati, da jih ne bi pregnali... Ako se imperializem oslanja samo na to vnanje in površno prevleko narodov, da bi jih proglašil za svoje, se bodo hitro otrešli

tega pokosta; nekateri ga že odmetajo, odkar ni več zavojevača, da jih vohuni, in odkar smejo misliti na glas.

Oui so Slovani in za dokaz nočem drugega vzgleda nego to, kar sem videl na svoje oči: bilo jih je okoli mize dvajset iz vseh krajev bodočega kraljestva in govorili so med seboj. Raznolika jim je bila oprava, zaskrbljena so jim bila čela, ker se še niso poznali osebno in vsakteri se je opazoval nemiren zavolj duha, ki ga je utegnil stvoriti neprijatelj med njimi, da bi jih razdržil; slučajno pride mimo velik siromak, star ko čas, ki je brenkal na gosli prastaro melopejo, počasno in kratko... in slednji njih je začel pri sebi pevati, spokoča gledač okrog sebe... zatem vse jače, saj pevckal je že sosed... in nazadnje... je zadonelo jasno in glasno, ker to je bila taista pesem, iste besede, isti napev: ta popevka je bila petekov starca, se mi zdi... Peli so jo skladno, z istim srcem. Kdo jih je mogel navdahniti in jih naučiti, ako ne ena in ista mati in ljubezen do iste domovine?

In isto, še mogočnejšo in lepo pesem so klicali v starem kraljevskem dvorcu v Beogradu; to je bila himna odkritja potem, ko je bila pokopana cela stoletja v srčih: sedaj je naenkrat izletela in v silinem poletu hitela v dobo svobode. Rusija, mati vseh Slovanov, tebi ne bilo kraj tvoje dece, nisi jih mogla razširiti svojega naroda? Izgubljena in odsotna mati, najglas tvojih herbskih in jugoslovanskih sinov, zdravih, krepkih in obnovljenih preleti preko gorov in gora, da te zbuditi iz tvoje nezdrave in bolestne otrplosti, za vse, in naj nam prinese nado, da te skoro vidiemo osvobojeno tvojih muk, močno in povečano. Mračna in razoržena Rusija, ni te, da bi ščitila svoje sinove; manjka te tudi tvoji prijatelji Franciji, da sedeč ob nji za mizo, kjer se odloča usoda narodov in twoih otrok. Francija sama je že prešibka, da se poganja zanje, izcrpana je v borbi in njenega glasu kakor da ne poslušajo več, kadar govorji o svojih slovanskih bratih, včerajšnjih in jutrišnjih zaveznikov. Pariz sam, opora vseh tlačenih in nizkih, Pariz, herojski Pariz se zdi da jih ostavlja proti želji vseh ero-

Ampak, recite karkoli: Srbi, Hr-

vati, Slovenci, Bosanci, Črniogorci in Dalmatinci so se obhajali včeraj v bratskem in večnem edinstvu. Naj se storiti karkoli: Kraljevina SHS je rojena, in ima moč jednega naroda in dušo enega ljudstva... rod, ki je stoletje čakal te ure; rod, ki že cele vekove trpi sovražne vdore, ki so šli mimo njega kakor nevibile in toča, ki uničuje žetev, ali ne kvari tal... Bolgari so planili nanj kakor jastrebni in Bolgari so prošli... Turki so kosili njegove glave kot najlepše klasje njegovih polj, toda njegovo pleme ostaja in traja... Madžari so ga hoteli pobiti in podjarmiti, ali zmagali so le mrtve trupe; Madžari so odšli in ostavili tam duše... Nemec je prišel potem kakor veter prineše dež, in takoj ga je veter odnesel. Naj pridejojutri novi gospodarji!... ura odibje vedno onem, ki jo pričaknje!... Naj bo spoštovanje neprekrsljivih pravil narodov onemogočilo, da bi odbila kajdaj ta bolesnica ura... ali pa božja pravda, da žle ni človeške. A. D.

Wilson o zvezi narodov.

Pred svojim drugim odhodom v Evropo je kakor znano predsednik Wilson govoril v Metropolitan Opera House programatičen govor in je v njem izvajal sledeče:

Vrnil se bom domov šele, kadar bo na oni strani vse končano. Boga pa prsim, da bi se kmalu zgodilo in interesu miru in sveta. Prvo, kar bom poveval množici onkraj oceana, bo, da se je ogromna večina ameriškega ljudstva izrazila v prid zvezi narodov. — To po menju, da tu ne gre za strankarsko zadevo. Vsaka stranka ima pravico, da zavzame stališče k temu problemu. Toda nobena ne bo imela poguma upirati se mu dolgo. V Parizu sem prisostvoval ko se razlagale temeljne misli načrta za zvezo narodov. Zastopniki 14 narodov so sedeli okrog stola. To niso bili neizkušenci, ki ne bi poznali zadev lastnega naroda in svetovne politike. Pri vsakem njihovem sestanku se je čutila njihova vrča želja, da se stvari uspešna in življenjazmožna zveza narodov. Vsaka navzočih oseb je bila prožeta z globokim prenričanjem, da se mora sto-

riti vse, da se izvrši to delo. V dolgih mesecih vojne smo spoznali črne naklepne centralne držav in smo izvedeli za vsa podjavljene, ki so jih nameravali. Crtă Bremen-Bagdad je šla preko Avstro-Ogrske in Nemčija se je zavezala, da bo varovala avstrijsko-ogrski integrato. Tudi se je zavezala, da bo brinila interese Turcije, ki je tudi ležala na direktem potu k nemškemu cilju. Avstro-ogrška država se je razsula, turška država je izginila. Narodi, ki so izvršili delo osvobojenja podjavljениh narodnosti, so sedaj odgovorni za to, kaj bo iz njih. Oni gotovo ne žele, naj osvobojene narodnosti ne zaostanejo, ali da naj izstrupljene korenin poženejo intrige, ki bi pripravile smrti novo žetev. Zvezni narodovi hoče čuvati nad intrigami proti miru. Zveza sama bo vsako intrigo ubila s same diskusijo. Nemčija ne bila nikdar mogla napovedati vojne, če bi bila sveta dopustila diskusijo o napadu na Srbijo, tudi če bi ta diskusija trajala samo osem dni. Foreign Office je zahteval rok enega ali dveh dni, da bi se mogli sestati zastopniki evropskih držav in da bi se bili razgovarjali o možnosti, kako se naj konflikti reši. Nemčija pa si imela poguma dopustiti eno samo konferenco. Mi smo prepričani o tem, da bi se Nemčija nikdar ne bila strmoglavliva v vojno pustolovščino, če bi bila vedela, da se bo Velika Britanija izjavila solidarnim s Francijo in Rusijo. Zvezni narodovi pa imajo namen, da pove vsem narodom, da bi se v slučaju napada na drug teritorij postavila proti njim ne samo Velika Britanija, ampak tudi Združene države in ves ostali svet. Zvezna Zveza narodov je torej pogoda, s katere se zaveže ves svet, da bo spoštovala načela, ki jih je izvozel sedaj spoštovanje veseljencev, ki so se razlagale temeljne misli načrta za zvezo narodov. Zastopniki 14 narodov so sedeli okrog stola. To niso bili neizkušenci, ki ne bi poznali zadev lastnega naroda in svetovne politike. Pri vsakem njihovem sestanku se je čutila njihova vrča želja, da se stvari uspešna in življenjazmožna zveza narodov. Vsaka navzočih oseb je bila prožeta z globokim prenričanjem, da se mora sto-

riti vse, da se izvrši to delo. V dolgih mesecih vojne smo spoznali črne naklepne centralne držav in smo izvedeli za vsa podjavljene, ki so jih nameravali. Crtă Bremen-Bagdad je šla preko Avstro-Ogrske in Nemčija se je zavezala, da bo varovala avstrijsko-ogrski integrato. Tudi se je zavezala, da bo brinila interese Turcije, ki je tudi ležala na direktem potu k nemškemu cilju. Avstro-ogrška država se je razsula, turška država je izginila. Narodi, ki so izvršili delo osvobojenja podjavljениh narodnosti, so sedaj odgovorni za to, kaj bo iz njih. Oni gotovo ne žele, naj osvobojene narodnosti ne zaostanejo, ali da naj izstrupljene korenin poženejo intrige, ki bi pripravile smrti novo žetev. Zvezni narodovi hoče čuvati nad intrigami proti miru. Zveza sama bo vsako intrigo ubila s same diskusijo. Nemčija ne bila nikdar mogla napovedati vojne, če bi bila sveta dopustila diskusijo o napadu na Srbijo, tudi če bi ta diskusija trajala samo osem dni. Foreign Office je zahteval rok enega ali dveh dni, da bi se mogli sestati zastopniki evropskih držav in da bi se bili razgovarjali o možnosti, kako se naj konflikti reši. Nemčija pa si imela poguma dopustiti eno samo konferenco. Mi smo prepričani o tem, da bi se Nemčija nikdar ne bila strmoglavliva v vojno pustolovščino, če bi bila vedela, da se bo Velika Britanija izjavila solidarnim s Francijo in Rusijo. Zvezni narodovi pa imajo namen, da pove vsem narodom, da bi se v slučaju napada na drug teritorij postavila proti njim ne samo Velika Britanija, ampak tudi Združene države in ves ostali svet. Zvezna Zveza narodov je torej pogoda, s katere se zaveže ves svet, da bo spoštovala načela, ki jih je izvozel sedaj spoštovanje veseljencev, ki so se razlagale temeljne misli načrta za zvezo narodov. Zastopniki 14 narodov so sedeli okrog stola. To niso bili neizkušenci, ki ne bi poznali zadev lastnega naroda in svetovne politike. Pri vsakem njihovem sestanku se je čutila njihova vrča želja, da se stvari uspešna in življenjazmožna zveza narodov. Vsaka navzočih oseb je bila prožeta z globokim prenričanjem, da se mora sto-

dosedaj nahajali izven velike struje človeških idej. Rad bi izrekel svetan opomin, ne pa grožnje: Sile sveta, ki so že doslej eksistirale, pričenja sedaj tudi učinkovati. Casi velikih idealov in svobode sveta ne pošljajo pred seboj označen. Pridejo in kdor se jim na njihovem potu upira, ga prodro in pokoplju. Duša človeštva se je zbulila. Naiti mora svojo zadovoljstvo. Nezadovoljnost evropskega ljudstva ne leži samo v gospodarskih razlogih, marveč imo globo. Ker vidijo narode, da so njihove vlaže nezmožne, da bi branile proti intrigam ali napadom, si pravijo, da se morajo nekje nahajati temeljni vzroki za takšne krivice. Počasi pričenja reševati to zagonek, ko vidijo, da se mnogi narodi izolirajo in da tvorijo medseboj skupine. Nemčija ne bila nikdar mogla napovedati vojne, če bi bila sveta dopustila diskusijo o napadu na Srbijo, tudi če bi bila načrta za zvezo narodov, niso nikdar v resnicu slišali biti srca človeštva. Čudim se, da nevplavljanje v brezvstvenih krogih takšno nepoznanje svetovnega položaja. Ti ljudje se prav nič ne zavedajo, da obstoji svetovna pravica. Toda sedaj si je morda biti vsakdo svet. Ti ljudje so se

All mislite, da bi jaz sam sebi dovolil, da popustim sedaj, ko smo začeli in do zmage dovedli veliko ameriško krizarsko vojno? Nasprotno! S svečimi močmi se hočemo na oni strani Oceansa boriti za zvezo narodov.

Herron contra Wilson?

V prejšnjem članku smo podali Wilsonov programatičen govor. Obljubil je Ameriki, celemu svetu in s tem tudi nam, da se hoče boriti za pravice narodov, toraj tudi za naše.

Kaj pa je pravica našega naroda? Da bomo svoje etnografske meje, te je, da se v jedni državi in na enem državnem teritoriju ujedini ves narod. Ako preostanejo v raznih državah na-

LISTEK.

Albert SK:

Mekoliko o naši narodni noši.

Lep, bel opešči s kratkimi rokavci, črni baržunat modrc s pozlačenimi gumbi in pošit s pozlačenimi vrvicami. Kratko, temno krilce z majhnimi rožicami raznih barv, še krajši zelen predpasnik, lepe bele nogavice in krasni solnički. Tako oblečena stopa ponosno naša Hani po ulici in gleda na vse strani, če jo občuduje vse občinstvo v tej lepi narodni, kmečki oblike. Oblikek je res lepa, pa narodna in kmečka je tudi, le naša narodna, kmečka ni, marveč je z gornještajerska, nemška in italijanska oblikek in nosi morda v svojem srcu tudi nemškega, madžarskega ali italijanskega oficirja - tuca. Vse je torej tuje, nič domačega. — Smili se mi revica.

Casopisi prinašajo debelo natisnjeno notico, da se vrši v tej in tej dvoranji koncert v proslavio imenitni mož, ki so prišli semkaj, da nas rešijo tuje karma. »Zeliti je, pravi notica, da se naše ženstvo tega koncerta udeleži v narodni noši.« Nastane nervozno vrvenje po vsem mestu, pa pri posameznih tudi po kmetih. Največ opravka seveda imajo one, ki žai niso v posesti kompletne narodne noši. Pa nič ne dělá, za tak veličaven nastop se vse stori. Dan koncerta napoči. Ze mro pred koncertom se ja-

me zbirati naše ženstvo v narodnih nošah v določeni dvoranji. Pestro sliko ima pred svojim očmi, ko gledaš dohajajoče žene in dekleta v narodnih oblikah. Mnogo oblek je res popolnoma pristno narodnih, prekrasnih, a mnogo je takih, da bi člove

rodne manjšine, se morajo omejiti na najnižjo mogočo mero in to tudi samo tam, kjer žive sosedni narodi tako pomembani, da čista razdelitev ni mogoča. Nikakor pa se ne sme čistiti, kompakti, narodni teritorij deliti, ne samo v prid enega ali drugega mesta kakor Maribora ali Trsta, še manj se pa sme od celote narodnega teritorija odcepiti kompakti del v prid strategičnim ali historičnim zahtevam katerogakoli sosed.

Mislimo in uverjeni smo, da nismo sami mi tega naziranja, ampak tudi g. Wilson. Slep je on je na pravično rešitev našega problema. Toda Italija je že mnoga leta pred vojno imela veliko propagando po celiem svetu. Trento in Trieste! Ves svet je danes prepričan, da je naše Primorje tudi po narodnosti laško. Zato misijo mnogi, da služijo pravici in da smo mi mali pa nezramni imperialisti, ki bi radi svoji žrtvi Italiji iztrgali težko in s krovjo odrešeno domovino. Naši pariski dopisnik je pred stirim dnevi imel priliko razgovarjati se s znanim profesorjem Herronom, ameriškim delegatom v Parizu in Wilsonovim sotrudnikom. Vprašal je Herrona za njegovo mnenje o glavnih vprašanjih mirovne konferenca in je dobil od njega naslednji odgovor:

»Ker sem delegat na mirovni konferenci, maram najprej izjaviti, da so sledenja pojasnila moje osebno mnenje in da moja vlastna nalog je tesno vezana. Predvsem nekaj besed o Ameriki in Jugoslaviji. Amerika je že od nekdaj najdobrohotnejše podpirala stvorjenje te države in vse simpatije ameriških državnikov so vam gotove. Toda mi smo razočarani nad načinom, kako prednasa mlada država od premirja naprej svoje pretirane zahteve zlasti kar se tiče Trsta in Gorice, ki pripadajo zemljepisno in po narodnosti k Italiji. Ravnotako nasprotujejo Bolgari vašim teritorijalnim zahtevam ostanek Vardarskega, Romuni pa v Banatu. Skader je albanska last in po izjavah albanskih državnikov ste vi poklali več tisoč Albancev, ne pa Lahi. Ako hoče Jugoslavija temeljiti na načelih svoje konstitucije, pravice in resnice, mora sama ravnotako izvajati ta načela naprav drugim. Tudi v sedanjem konfliktu med vami in Italijo se prav jasno vidi vaš slabi namen. Laški delegati so se pokazali mnogo bolj prijenljivi. Vaš konflikt bi se bil prav lahko dal pomiriti, ko so vam Lahi hoteli odstopiti vso Dalmacijo, vi bi se pa moral odreči svojim zahtevam na Trst in Istru. Tako bi bili Lahi dobili samo dve pristanišči, vi pa devet ob celiem Jadranskem morju. Ne smemo pozabiti, da bi brez vstopa Italije v svetovno vojno vi nikdar ne zahtevali teh teritorijev. Tudi dobi Italia v primeru s svojimi naporji mnogo manj, nego katerakoli druga država, dočim se vaše prebivalstvo od treh milijonov pred vojno poveča na dvanaest milijonov. Jasno je torej, da vi svojih zaveznikov pri sklepu miru ne podpirate, marveč da prihajajo samo s slabim namenom in da ne razumejo, da je treba sedaj postopati po Wilsonovih načelih in pospešiti sklep miru, ki je tako potreben za ves svet. Tudi je v vašem interesu, da vzdržujete dobre diplomatske in gospodarske odnose z Italijo. Mnogi narodi so s svetovno vojno dobili vrnjeno svojo svobodo, tako n. pr. Poljski, ki nimajo takšnih zahtev, kakor vi. Alzacija, Lorraine je z navdušenjem pozdravila svoj povratak k majhnji Franciji. Desna obala Rena pride pod francosko kontrolo. Sirija se bo pritegnila pod francoski patrimonij, številne nemške kolonije pridejo pod francoski mandat. Anglija

dobi teritorij od Egipta do Indije — Na vprašanje: V razmerju s skupnimi naporji zaveznikov zahtevajo Jugoslovani preveč. Osebno sem vedno stal na vaši strani in sem še nadalje pripravljen vedno podpirati vaše pravilne zahteve. Meje Jugoslavije naj vsebujejo vso dosedjanje vašo državo in Dalmacijo, meje Italije pa naj bi segale do Julijskih Alp in vsebovale Trst, Gorico in Reko — V vprašanju združenja Avstrije z Nemčijo zavzemata to stališče: Avstrija naj ostane nezavzeta svobodna država. Če se obe združita, ne rezulira za noben del nič dobrega, ker je avstrijska kultura mnogo bolj latinska kot ona v Nemčiji.«

Kdor prečita ta intervju je iz prva poražen. Mi smo ga brzojavno prejeli že pred osmimi dnevi, toda objavljamo ga šele danes. Pri natančnejšem premisleku stvar ni tako obupna, kakor na prvi pogled. Ako pride do zvezne narodov in ako res izgubimo svoj narodni teritorij, nam bo po trdem delu še vedno mogoče, informirati svet o resničnosti naših navedb in izzvati revizijo. V ta namen se pripravljamo na iredentsko delovanje. Tudi je bolje, da nas tužna vest ne zadene nepripravljenih. Obup pomeni samomor značaja. Kot narod in kot država smo mladi in popustili ne bomo.

Cisto jasno je, da nas tepejo lastni grehi. Tepe nas naše dosedjanje malo-mesčanski obzorje. Pred vojno smo se posmehovali onim par izgubljenim študentom, ki so šli v svet, mesto da bi bile bogate naše hranilnice s štipendijami pošiljale vseh nekaj desetin nadarenih mladih mož. Poskus tržaškega dr. Gregorina izdajati revijo v francoskem jeziku, se je po dveh letih klaverno izjavil. Tako se je zgodilo, da je moguča laška propaganda prikazala celemu svetu, da žive mesto nas laški kmetje kompaktno nekam gori do Nasosa.

Naša mirovna delegacija je o načelu intervjuju z Herronom obveščena. Njej ta intervju ni nič novega, vendar je dobro, ako podrobno informira Wilsonove svetovalce, ker imajo vsaj dobro voljo, da se dajo informirati.

Sicer je pa po najnovnejših vesteh položaj izboljšan. Konferenca vidi, da so laški zahteve pretirane, vidi pa tudi, da smo mi njim potrebni. Končno se boje svetovnih nemirov. V dnebi, odkar smo objavili svojo prvo takrat konfiscirano brzojavko in odkar smo prejeli ta intervju, pa do danes je položaj v mnogih važnih točkah ugodnejši. Upamo, da nam bo v kratkom mogoče objaviti kaj konkretnejšega.

Ivan Prekoršek:

Celjsko mestansko in ljudsko šolstvo.

Z drugim tečajem tekočega šolskega leta je bilo prevzeto celjsko ljudsko in mesčansko šolstvo. Izvršil se je obenem tedaj tudi preustroj omenjenega šolstva v zmislu načelnega postopanja, da mora slovenski otrok obiskovati slovensko šolo. Po tem principijelnom merilu se je preuredilo celjsko šolstvo v temeljne slovenske razrede in takozvane sporedne (nemške) manjšinske razrede ali paralelke.

Temeljni razredov slovenske deške ljudske šole je pet, štivo učencev znaša 264, pet deklinskih slovenskih razredov obiskuje danes 292 dečkov: torej skupno 556 otrok slovenske narodnosti. Nemške sporednice (štiri deški in štiri deklinski razredji) obiskuje 159 dečkov in 123 deček: skupno 282 otrok nemške narodnosti, ali pravilneje izraženo, otrok, kajih starši so zares Nemci ali pa so nemškega mišljena ter so svoje otroke tudi temu dosledno že od najmlajših let vzbogajali.

Poleti so bile nekatere obute v nizke čevlje (Solne), ki so imeli sprejeti v koto zarezti pritrdjeno majhno črno svineno pentijo ali kokardo. Tudi to obutalo je bilo brez drugih okrasov. Nekatere mesčanske so v poznejši dobi nosile poleti tudi čevlje od tanega črnega blaga.

A s. Nekoliko pod boki so imeli opasan kovinast, srebrn ali pozlačen pas (sklepance). Prvotno ta pas ni imel za obesek navezanih penteli.

Zlatnina. V uhljih so nosile ali zlate »murčice« ali pa zlate zbrane z obesi. Nekatere so imele tudi murčke z obesi. Za navadno rabo so pri murčkih obeski lahko snele. Zaponek (brož) prvotno niso nosile. V poznejši dobi šele so bogatejše nosile zaponke in tudi medallone na zlatih veržičkah ali na baržumastih trakovih.

Frižur. Ker treba pri narodni nošti primernje frizure, naj omenim, da so imene lase spletene v široke kite po 5, 7, 9, 11, da celo po 15 stremenov. Zadej, boj proti tlinku, je bil v lase zataknjen rožen glavnik. Ljubljancam je bil priljubljen glavnik z vrezanimi pripromstimi okrasiki ali gladek z širokim, odtim robom. Na kmetih pa so imele glavnike, v katerih so bili za okrasek vdelani majhni svetli gumbi. Krog glavnika so bile ovitve kite. Sprejaj so imele lase počasne na preco in so jih položile ob senčih preko uhe, nač pa tako, da je bilo uhanje dobro videti.

Deklice so bile gologlavne in so nobile klete, viseče po hrbtni. Opisal tem tu na kratko nolo, ki je bila pri nas najbolj poznana, zato tudi najbolj priljubljena. Priporočam ga, da

Na povesni osnici načela se je izvršil preustroj mesčanskih šol v Celju. Ima no temeljne slovenske razrede, po tri deške in tri dekliske z nemškimi deškami in dekliskimi sporednicami. Slovensko razrede obiskuje 70 učencev, dekliske razrede 94 učenek: torej skupno 164; nemške paralelke pa štejejo 49 učencev in 87 učenek: skupno 126 otrok.

Ravnateljstvu obecih mesčanskih šol in vodstvu obecih ljudskih šol kakor celenu učnemu osobju gre vse priznanje za stvarno in redno razvrstitev otrok in za odgovorno in ne lahko delo, ki ga mora vršiti v razredih s takim materialom.

Najavjam številke v podrobnosti, da vidi naša javnost, tudi širša jugoslovanska, kaj je bila nam štajerskim Slovencem nemška Šola. Samo v Celju, kjer smo se čutili še dosti zavedene in že dovoli močne, se nam je kvartilo v nemških šolah (ljudskih in mesčanskih) 720 slovenskih otrok. In kako je vzbogajala nemška šola in nemški učitelji, to smo na vsak korak predobro čutili. Zanimive so pa te številke tudi z drugrega vidika. Število naših slovenskih otrok, če tudi ugrabljenih v nemških šolah, kaže vso našo nacionalno premoč v mestu, ki je bilo na zunaj tako nemško, da smo Slovenci bili absolutno brezpravna manjšina, na kojo se ni nikjer in nikdar oziral. Dobro je, da se to omeni in večkrat ponovi, ker so sedaj drugi časi, in se naši celjski nemški someščani radi potožijo če nove razmere, ko vendar uživajo vse pravice. Ce bi se jim delila pravica po receptu, ki so nam ga svojčas pisali oni, bi izgledali preostanki nekdajšnjih celjskih slave in moči pač hudo drugače. Naša vlada in mestno gerentstvo je krenilo pot, po kateri avstrijska vlada in prejšnji magistrat ni znal hoditi: pot absolutne pravčnosti. Na to dejstvo je celjsko Slovenstvo ponosno, ker ne rabimo na zunaj na znotoraj nikakega našega za večik svoj napredtek in razvoj. Solska občina okolična celjska ima v mestu stojec staro šolsko poslopje in še nekatera paralele po privatnih hišah v Celju, vse je prenapočinjeno, v to popreč edino slovensko deško okoliško šolo so pošljali tudi slovenski mesčani svoje otroke. Javne dekliske slovenske šole pa okoliška občina sploh ni imela. Obstoja jo pa v mestu visoko organizirana slovenska dekliska šola šolskih sester s pravico javnosti, to šolo so obiskovali slovenske učenke iz okolice in iz mesta, ta šola je tudi danes še prepolnjena.

Velike šolske palače, ki jih je postavilo nemško Celle, da bi v njih ubivalo slovenski zarod, so prešle s preobratom in našo last, niso prazne in nitrve, danes služijo svojemu pravemu namenu, narodni vzgoji mladih. Brez odloga bo treba v šolskem vprašaju iti dalje. Danes primanjkuje še najpotrebejšega, učnih knjig, učil, modernih knjižnic in t. c., brez kajih si pravega uspevanja šole niti misliti moremo. Važno je tudi vprašanje združitve ali kooperacije okoliške in mestne šolske občine. Želite bi bilo, da v tem pogledu izgine ona prenajmljena počasnost, s katero se je na generacije v Celju in v okolici iz naših strani delala šolska politika. Tudi danes nam treba v šolskem napredovanju, ne iz strahu pred ponemčevanjem, ampak iz globoke zavesti kulturnega naroda, da jedolžan in s svojim ladinivom.

Nemška gimnazija v Celju. V smislu naredbe deželne vlade za Slovensko so bile začetkom II. tečaja vsedne nezadostnega števila nemških dijakov nemške gimnazije paralelke razpuščene. Ta stvaren in absolutno utemeljen korak poverjenštva za nauk smo vsi odobravali, saj nismo v star Avstriji vsi spodnještajerski Slovenci, ki nas je nad pol milijona imeli niti jedne svoje srednje šole ter ima danes v narodni državi Jugoslaviji neznačna peščica Nemcov srednjih in mesčanskih šol več ke preveč. Vsa zadeva celjske nemške gimnazije ima pa še neko drugo ozadje. Nemški profesorjem, tujim državljanom se ne ljubi odtroti, ker vedo, da so pri nas boli na gorkem, ko v svoji domovini in tako so si prizadevali na vse načine, da

da poslužujejo naše žene in dekleta še drugih prekrasnih slovenskih narodnih noš: noše tržaški okliški. Ziljank, zlasti pa nam najbližji Belokranjic. Te opisem pri prvi priliki.

Dr. M. Ambrožič:

Država, glej, tvoja deca!

Leta 1900 je umrl na Angleškem od 100 živorojenih otrok 15 tekem prvega leta. Na angleških pokopališčih je pa bilo onega leta vsak četrtek novoopremljeno otroško dušo.

Ko je takrat angleška javnost zaznala za te statistične podatke, se je zgrozila nad tako žetvijo smrti v najnižji dobi. Odgovorni zdravstveni organi so pa šli nemudoma s podvojenim energijo na delo, da izvijejo zarod grabežljivim krepljem smrti. In vso uspeha v desetih letih! Leta 1910 je umrl le še 10 % dojenec in le še vsak peti grob dojenca.

Na Slovenskem so bile pred vojno približno iste razmere, kakor na Angleškem leta 1900. Na Kranjskem (če smo bili to približno merilo za Slovenijo) je umrl 1. 1912 15 % dojenec in dojenca umriličnost je bila četrtačna apotezo. Pa mi za to skoro vedeti nismo, kaj želite, da bi se brigali za zmanjšanje te umriličnosti?

O vrednosti in o vredji otročstva so merodajni pri nas že jasno patentirani nazori. Več ali manj slučajno pride otrok na svet, od slučaja je potem odvisno zanj vprašanje, biti ali ne biti, odsluča jo odvisno zanj zdravje in bol-

za vzdružiti našoma privatna nemška gimnazija, na kateri bi lahko nemoteno poučevali dale. Skudali so tako na umeten način dokazati upravičenost obstoja zavoda in ametno vzdružiti tu nemško kolonijo, ki nima v Celju v tej obliki ničesar opraviti. Pri znani nemški koalinstvi, nam še samo tega manjka, da bi nemški profesorji — pripadniki Nemške Avstrije vzbogajali v naši državi nemško dečko v duhu ortega patriotizma, ki smo mu dolžni v vsej doslednosti izvraviti vse korenine do najglobljega dna.

Glede privatne nemške gimnazije v Celju so krožile po mestu vznemirljive vesti, upamo za trdno, da so brez podlage.

V začasni mestni šolski svet celjski, ki ga je izvolil še »Narodni svet« v Celju, je mestno učitelstvo izvolilo kot svojega zastopnika g. ravnatelja deške mesčanske šole Beno Serajnika.

Novinski pregled.

»NOVO DOBA« v Splitu pravi, da so Italijani največji liberalci na tem svetu takrat, kadar ta liberalizem ne tangira njihovih najegoističnejših interesov. Francija je najodločnejše proti temu, da bi se Nemška Avstria priključila Nemčiji, Wilson pa je za to, da se spoštuje pravica narodne samodoločbe. In Italija je na strani Wilsona, ker se boji nekake ekonomske podonavske konfederacije, ki bi ne bila v interesu Italije. Italijanski listi izvajajo, da Francija hoče uveljaviti načelo najintegralejšega bismarkizma in z mečem preevzetih vse točke samodoločbe — Italijani znajo braniti načelo narodne samodoločbe, kadar gre za tuje interese, pozabljajo pa ta načela in gazijsko Wilsonovo točko, kadar pišejo o jadranskem problemu, ko gre za neizpodbitne pravice jugoslovanskega naroda. Preko Wilsonovih točk se drže londonske dogovore, da bi se izvršili velika prevara, okrunila in opasna komedija, v kateri ima Sonnino prvo vlogo.

»NOVO VRIJEME« v Zagrebu piše, da je novi centralni upravi za trgovski promet z inozemstvom. Ministrstvo je odredilo kredit 200 milijonov dinarjev (okoli pol milijarde kron), da more ta urad vzeti v svoje roke vso izvozno in izvozno trgovino in obrejevali kompenzacije za Ogrsko, Avstrijo, Češko in Poljsko. Ustanovi se v inozemstvu in doma po jeden denarni zavod za obravnavo. List pravi, da je nerazumljivo, da taki kredit 200 milijonov, ko vlada baš išče kredit 130 milijonov za pokritje svojih najnih potreb za april. Bati se je, da bo posej z izvoznicami, potrebnimi za dobavo robe, hodi po onih potekih kakor v bivši monarhiji. Trgovci so imeli posvetovanje in se so izrekli proti temu, da bi državna oblast dajala inštitucijam ali pojedincim osebam monopol na katerihkrat vrste trgovine, češ, doma otvarja ministrstvo svobodno trgovino, na zunaj pa večje roke trgovini, ki je mednarodna, kakor da naši bodo svobodni in brez obotavljanja. Ali jo pri tem podpira več ali manj strank, je postranskega pomena. Nasprotno, aka bo neaktivna, izgubi vsak ugled, pa čeprav bi to vtorile vse stranke in stranice. Skoro navadno je tako, da služijo vlade, ki naj bi bile izraz načrte, sloganje, samo kot manifestacija. Mora se postaviti program za rešitev najnajnejših stvari in one stranke, ki hočejo sodelovati, se pritegnejo delu, druge naj ostanejo ob strani. Nikaka nesreča ne bo, aka bo imela vlada močno opozicijo, mnogo hujše je, ako se opozicija privzame v vlado in jo paralizira. Od strank, ki sestavljajo vlado, se mora zahtevati, da delajo solidarno in nosijo solidarno odgovornost za svoje delovanje. Pred vsem pa, da dejanje!

»SRPSKA ZORA« se tmenuje list, ki piše proti Hrvatom in Slovencem. Tako je to list zagrešil pred dnevi opazko,

Iz Avstrije, Madjarske, Nemčije, Turške.

NEMŠKA AVSTRIJA V NEVARNOSTI.

LDU. Dunaj, 28. marca (ČTU) Po noči se je pridružilo stavki osobe zapadne in Franc-Jožefove železnice. Vlak, ki odhaja ob 7:30 zjutraj z zapadnega kolodvora preko Solnogradu v Monakovo, ni odšel. Na Franc-Jožefovi železnici se niso odpeljali vlaki na Češko. Tudi več lokalnih vlakov je izostalo. Kakor na drugih železnicah so se tudi takuj uredniki in železniški načinjeni pridružili stavki. Njihovi zaupniki so se sestali z zaupniki drugih železnic in se bodo skupno z vladom pogajali. Na severo-zapadni železnici se vrši promet še dalje. Državni urad za promet poroča, da se je danes ob 10. dopoldne pridružila stavki tudi severna železnica. Ob 9. dopoldne so bila v parlamentu pogajanja z železničarji. Vlado so zastopali drž-tajnik Paul, državni kancelar dr. Renner in posl. Tomeschik. Zastopane so bile vse železničarske organizacije. Prebivalstvo in vlada stojita pred položajem, čigar resnost nihče ne podcenjuje. Nič manj kot sedem vlakov z živili, ki so se pelljali iz Trsta na Dunaj, je nekje na progi obtičalo. Zaloge, ki jih imajo oblasti za prehrano na razpolago, so tako majhne, da že v kratkem ne bodo vedeli, kaj bodo dali dvema milijonom ljudi prihodnjem dnu za hrano. Ententne komisije so odredile, da se ne sme noben vlak z živili odpeljati iz Trsta, dokler ne bo proglašena in dokler ne dosegli to, kar smo že takrat vsl hoteli — popolno združenje vseh treh plenem.

Sedaj pa nismo smeli več odlašati in že dne 26. januarja 1919 so se zbrali v Zagrebu zastopniki srbskega, hrvatskega in slovenskega Sokolstva ter ob velikem nadzoru vseh navzočih sklenili, ustanoviti enotno organizacijo Sokolski Savez SHS. Izvolil se je takoj pripravljalni odbor s sedežem v Beogradu, ki naj vse podrobnosti izvede. Zacet je že izhajati v Zagreb, tudi uradni list "Saveza". Sokolski Glasnik, ki prima v prvi številki celoten načrt o reorganizaciji našega Sokolstva, ki je predlog srbskega Sokolstva in tudi podlaga za nadaljnjo razpravljanje. Vsa društva in župe naj na sestankih razpravljajo o tem predlogu, v vsakem društvu mora biti vsaj eno predavanje o tem. Vsi morebitni nasveti za izpremembo tega načrta in drugi naj se vsaj do konca aprila pošljijo predsedniku Slovenske Sokolske Zveze, kjer se bo skupno na občnem zboru o njih razpravljalo. Na Vidov dan, dne 28. junija 1919, se vrši pa v Beogradu prvi zlet jugoslovenskega Sokolstva in začenja ustanovni občni zbor Saveza — Prvi sokolski sabor.

Vsled sklepa zastopnikov Sokolstva dne 26. januarja 1919 v Zagrebu, pošle vsako društvo enega zastopnika na ta sabor, za vsakih 100 članov več enega in vsake župa tri zastopnike. Ti zastopniki imajo pravico na saboru glasovati in odločati, posvetovalno pravico ima pa vsak član sokolskih društev.

V 2. številki "Sokolskega Glasnika" je objavljen že spored za ta sabor, in sicer sledi:

Sabor se vrši 2—3 dni.

Dne 27. junija zvečer sestanek vsega Sokolstva.

Dne 28. junija dopoldne slavnostna otvoritev sabora: na dnevnejšem redu je: organizacija sokolskih društev, žup in zvezne in poslovnik sabora;

popoldne: polaganje temeljnega kamna na novo telovadisko v Beogradu, potem nadaljevanje dopoldanskega zborovanja: zvečer: več zborovanj za propagando sokolskih misli.

Dne 29. junija: Delo v posameznih odsekih: popoldne: slavnostna sokolska akademija; zvečer: javna telovadba.

Vaje za javni nastop bodo pravočasno objavljene. Ravnotak bo še vse potreben glede potovanja. Id. pravočasno objavljeno. Naše Sokolstvo naj prime že zdaj vrlo za delo.

Tako smo storili velik korak naprej in v kratkem času smo izvršili to, kar nam je bilo prej skozi leta prepovedano. Za Sokolstvo se začne nova doba — doba kreplkega dela za urensčitev naših idealov: nadređi jugoslovenski narod čvrst in krenak povzdigniti ka, da bo zmagel tekmoval z vsemi ostalimi narodi in vzdržati ga pri vedeni isti čistoti, ki ne dopusti, da bi narod začel izumirati vsled lastne krvide. V sokolski organizaciji se mora združiti vse narod, brez razlike stanov, in v bratstvu hiteti do popolne zmage.

Italija.

Razno iz Italije. Po »Sekolovlju« informacijai se odpravi v kratkem racionaliziranje kruha in testenij. Racioniranje mesa in sladkorja ostane še nadalje v veljavi. — Vatikan še vedno klerikom ne dovoljuje kandidirati. Iz tega vzroka je moral italijanska vlada opustiti svoj name, da predlaga knezoškofov v Tridentu. Endričija je na senatorja, ker bi Vatikan tega ne odobril. — Vsled stražja v angleških premogokopih preti Italiji velika stiskesa premogom. Za mesec april je določen za Italijo komaj 131.000 ton angleškega premoga. Ako izbruhne generalna strška na Angleškem, bo finan za Italijo težke posledice, da se na to niti mislit ne upoja. Italija se obrača do Amerike, ali tudi ta jo ne bo mogla pomagati. — Oni del avstrijske mornarice, ki pripada Italiji, se imajo prideljati svečano v Benetke. Morda se je to že zgodilo te dni.

Lahi v škripecih.

LDU. Curih, 28. marca (ČTU) Od italijanske meje se javlja: Vesti o razširjanju revolucionarnega gibanja v Italiji se potrjujejo. Po sklepu milanske konference socialistične stranke se je po vsej Italiji pričela živahnag agitacija izrazito revolucionarnega značaja in republikanskimi tendencami. Boljševiški preobrat na Ogrskem, o katerem smoje listi vsled še vedno stroge cenzure zelo malo poročati, je naredil na proletariat kar najglobokejši vtip. V Milanu in Florenciju so se sklicali novi kongresi socialistov in anarhistov. Slabbi gospodarski položaj, omejitve v obratih, povzročene po pomanjkanju premoga, in vedno večja brezposelnost razširjajo revolucionarno gibanje. V Rimu so bili prejšnji teden izgredi brezposelnih, ki so demonstrirali proti vladam. Skupino demonstrantov, ki je nosila rdečo zastavo z napisom za boljševizem, so karabinirji obkoliili in aretirali več demonstrantov. Pri poizkusih množice, da bi osvobodili aretirance, je prišlo do kravih spopadov. Ena oseba je mrtva, ranjenih je več. V severni Italiji prihaja položaj tako kritičen, da namenjava vladu pritegniti angleške čete za vzdrževanje reda. Deloma zaplenjena notica »Avantija«, ki naznana je prihod angleške vojaške transportne ladje v severo - italijansko lučo, potrjuje ta namen vlade. V tako kritičnem položaju je umiljivo pisanje italijanskih listov, ki zahtevajo takojšnji sklep mire in hiter sporazum z Jugoslovani.

Le naj ga dajo.

LDU. Pariz, 28. marca (ČTU) Po brezičnih francoških poročilih iz Rima, je Italija dobila nalog, da prekrbi Nemško Avstrijo z živili, ki so nakopčena v Reki in v Trstu. Za prevoz teh živil mora dati na raspolaganje italijanski prevozni materiali.

Sokolski Savez SHS.

Kakor hitro smo začeli novo svobodo, se je začelo tudi Sokolstvo živahnemu gibanju, dasi je bilo obsojeno k skorjetemu smanjuju. Zbirale so se vrste starih Sokolov, prihajali so mladi, mnogo jih sihi. Že danes domovini v Jugoslovanskih legiških, mnogo se ih

pa se povrne nikdar več. Začelo se je v vseh organizacijah novo življenje, hoteli zlasti uresničiti to, kar nam je bila že od nekdaj najkrkerja želja — združiti vse jugoslovensko Sokolstvo pod en prapor.

Več takih poguskov pred vojno, je staria vlada vedno preprečila in v zadnjem času je bilo zelo nevarno že samo dopisovanje z Belgradom ali srbskim Sokolstvom. Na vsesokolskem zletu v Pragi se je te ideje vnovič pojavila in takoj prihodnje leto vidimo že zbrane pravke jugoslovenskega Sokolstva v Zagrebu, kjer se je izdelal načrt za ustanovitev skupne zveze. Začelo je tudi tedaj ni prisko do izvršitve — prehitela nas je vojna in čakati smo morali, da smo dosegli to, kar smo že takrat vsl hoteli — popolno združenje vseh treh plenem.

Sedaj pa nismo smeli več odlašati in že dne 26. januarja 1919 so se zbrali v Zagrebu zastopniki srbskega, hrvatskega in slovenskega Sokolstva ter ob velikem nadzoru vseh navzočih sklenili, ustanoviti enotno organizacijo Sokolski Savez SHS.

Izvolil se je takoj pripravljalni odbor s sedežem v Beogradu, ki naj vse podrobnosti izvede. Zacet je že izhajati v Zagreb, tudi uradni list "Saveza". Sokolski Glasnik, ki prima v prvi številki celoten načrt o reorganizaciji našega Sokolstva, ki je predlog srbskega Sokolstva in tudi podlaga za nadaljnjo razpravljanje. Vsa društva in župe naj na sestankih razpravljajo o tem predlogu, v vsakem društvu mora biti vsaj eno predavanje, v skupščini celotnem domu, kjer je občinstvo najboljše vabljeno. Spored je sledil: 1. Possem: Ve lise cvetica. 2. Dekamencija. 3. Kralj Republike in sedem palicnik. 4. Dvogovor: Soline in otrok. 5. Marilin otrok. Igra s petjem v treh dejanjih. 6. Dramatika igra: »V gozdnu« s petjem. Vstopnice so dobijo v Nicmanov prodajalni, pri Žižetu, Prešernova ulica, Češkovčarju, Stari trg, v zavetilcu Bohoričeva ulica 29, pri gospodruku Jelčniku v Ljubljanskem domu in eno uro pred predstavo pri blagajni.

Pričaže radi večjih vzdruževalnikov. Vseh strani nam dohačajo pritožbe, da podčlanici uradni silno počasi rešujejo pritožbe, da vojaške vzdruževalnice. Pročne leže mesece in mesec pri oblasti, ljudje pa stradaajo. Umetno bi bilo, da bi se stvar pospešila na našin, da bi se počvedbre uravnote boli praktično in se izložile iz postopanja razne nemšanske birokratske razvade, ki so se prevzeli k nam še iz avstrijsko rotopartnice. Posebno mnogo pritožb dobivamo iz kočevskega okraja. Občino pismo o tem vprašanju je nam poslal legionar, ki se brido pritožuje, da so ga pri okrajem v skupščini predstavljajo s podobo dremajočega krovola, kjer je izdrali knjižico »Lispod črno« — rumene zastave na čelu s podobo dremajočega krovola z napisom: Cesar moli. V izvodu je bil vrednostnega števila 25.000 izveden. Med vojno so vse narodno dolžnost kot Slovenske biblioteke v New Yorku. Slovenski prevod je izšel začetkom l. 1916. v »Clevelandski Ameriki« v Clevelandu.

7. The genealogical tables of Serbian dynasties (South Slav Monuments I. Serbian orthodox church). London 1918. — Iz teh kratkih podatkov je razvidno, da je i. dr. čupanči stori med vojno svojo narodno dolžnost kot Slovenske biblioteke v New Yorku. Sedaj deluje pri našem poslaništvu v Parizu in je predstavljen strokovni komisiji, ki je na razpolago naši delegaciji na mirovni konferenci.

Franc - Jožefovi v koti Gosp. Anton Kosi je znani konzajatieri mladinskih knjižic. Pred leti je poplavil Slovenijo s slavoslovom »Za življenja našega cesarja« sam se je poohvalil, da je tega mladinskega strapa razpeljal 25.000 izveden. Med vojno so vse narodno dolžnost kot Slovenske biblioteke v New Yorku. Sedaj deluje pri našem poslaništvu v Parizu in je predstavljen strokovni komisiji, ki je na razpolago naši delegaciji na mirovni konferenci.

Franc - Jožefovi v koti Gosp. Anton Kosi je znani konzajatieri mladinskih knjižic. Pred leti je poplavil Slovenijo s slavoslovom »Za življenja našega cesarja« sam se je poohvalil, da je tega mladinskega strapa razpeljal 25.000 izveden. Med vojno so vse narodno dolžnost kot Slovenske biblioteke v New Yorku. Sedaj deluje pri našem poslaništvu v Parizu in je predstavljen strokovni komisiji, ki je na razpolago naši delegaciji na mirovni konferenci.

Franc - Jožefovi v koti Gosp. Anton Kosi je znani konzajatieri mladinskih knjižic. Pred leti je poplavil Slovenijo s slavoslovom »Za življenja našega cesarja« sam se je poohvalil, da je tega mladinskega strapa razpeljal 25.000 izveden. Med vojno so vse narodno dolžnost kot Slovenske biblioteke v New Yorku. Sedaj deluje pri našem poslaništvu v Parizu in je predstavljen strokovni komisiji, ki je na razpolago naši delegaciji na mirovni konferenci.

Franc - Jožefovi v koti Gosp. Anton Kosi je znani konzajatieri mladinskih knjižic. Pred leti je poplavil Slovenijo s slavoslovom »Za življenja našega cesarja« sam se je poohvalil, da je tega mladinskega strapa razpeljal 25.000 izveden. Med vojno so vse narodno dolžnost kot Slovenske biblioteke v New Yorku. Sedaj deluje pri našem poslaništvu v Parizu in je predstavljen strokovni komisiji, ki je na razpolago naši delegaciji na mirovni konferenci.

Franc - Jožefovi v koti Gosp. Anton Kosi je znani konzajatieri mladinskih knjižic. Pred leti je poplavil Slovenijo s slavoslovom »Za življenja našega cesarja« sam se je poohvalil, da je tega mladinskega strapa razpeljal 25.000 izveden. Med vojno so vse narodno dolžnost kot Slovenske biblioteke v New Yorku. Sedaj deluje pri našem poslaništvu v Parizu in je predstavljen strokovni komisiji, ki je na razpolago naši delegaciji na mirovni konferenci.

Franc - Jožefovi v koti Gosp. Anton Kosi je znani konzajatieri mladinskih knjižic. Pred leti je poplavil Slovenijo s slavoslovom »Za življenja našega cesarja« sam se je poohvalil, da je tega mladinskega strapa razpeljal 25.000 izveden. Med vojno so vse narodno dolžnost kot Slovenske biblioteke v New Yorku. Sedaj deluje pri našem poslaništvu v Parizu in je predstavljen strokovni komisiji, ki je na razpolago naši delegaciji na mirovni konferenci.

Franc - Jožefovi v koti Gosp. Anton Kosi je znani konzajatieri mladinskih knjižic. Pred leti je poplavil Slovenijo s slavoslovom »Za življenja našega cesarja« sam se je poohvalil, da je tega mladinskega strapa razpeljal 25.000 izveden. Med vojno so vse narodno dolžnost kot Slovenske biblioteke v New Yorku. Sedaj deluje pri našem poslaništvu v Parizu in je predstavljen strokovni komisiji, ki je na razpolago naši delegaciji na mirovni konferenci.

Franc - Jožefovi v koti Gosp. Anton Kosi je znani konzajatieri mladinskih knjižic. Pred leti je poplavil Slovenijo s slavoslovom »Za življenja našega cesarja« sam se je poohvalil, da je tega mladinskega strapa razpeljal 25.000 izveden. Med vojno so vse narodno dolžnost kot Slovenske biblioteke v New Yorku. Sedaj deluje pri našem poslaništvu v Parizu in je predstavljen strokovni komisiji, ki je na razpolago naši delegaciji na mirovni konferenci.

Franc - Jožefovi v koti Gosp. Anton Kosi je znani konzajatieri mladinskih knjižic. Pred leti je poplavil Slovenijo s slavoslovom »Za življenja našega cesarja« sam se je poohvalil, da je tega mladinskega strapa razpeljal 25.000 izveden. Med vojno so vse narodno dolžnost kot Slovenske biblioteke v New Yorku. Sedaj deluje pri našem poslaništvu v Parizu in je predstavljen strokovni komisiji, ki je na razpolago naši delegaciji na mirovni konferenci.

Franc - Jožefovi v koti Gosp. Anton Kosi je znani konzajatieri mladinskih knjižic. Pred leti je poplavil Slovenijo s slavoslovom »Za življenja našega cesarja« sam se je poohvalil, da je tega mladinskega strapa razpeljal 25.000 izveden. Med vojno so vse narodno dolžnost kot Slovenske biblioteke v New Yorku. Sedaj deluje pri našem poslaništvu v Parizu in je predstavljen strokovni komisiji, ki je na razpolago naši delegaciji na mirovni konferenci.

Franc - Jožefovi v koti Gosp. Anton Kosi je znani konzajatieri mladinskih knjižic. Pred leti je poplavil Slovenijo s slavoslovom »Za življenja našega cesarja« sam se je poohvalil, da je tega mladinskega strapa razpeljal 25.000 izveden. Med vojno so vse narodno dolžnost kot Slovenske biblioteke v New Yorku. Sedaj deluje pri našem poslaništvu v Parizu in je predstavljen strokovni komisiji, ki je na razpolago naši delegaciji na mirovni konferenci.

Franc - Jožefovi v koti Gosp. Anton Kosi je znani konzajatieri mladinskih knjižic. Pred leti je poplavil Slovenijo s slavoslovom »Za življenja našega cesarja« sam se je poohvalil, da je tega mladinskega strapa razpeljal 25.000 izveden. Med vojno so vse narodno dolžnost kot Slovenske biblioteke v New Yorku. Sedaj deluje pri našem poslaništvu v Parizu in je predstavljen strokovni komisiji, ki je na razpolago naši delegaciji na mirovni konferenci.

Franc - Jožefovi v koti Gosp. Anton Kosi je znani konzajatieri mladinskih knjižic. Pred leti je poplavil Slovenijo s slavoslovom »Za življenja našega cesarja« sam se je poohvalil, da je tega mladinskega strapa razpeljal 25.000 izveden. Med vojno so vse narodno dolžnost kot Slovenske biblioteke v New Yorku. Sedaj deluje pri našem poslaništvu v Parizu in je predstavljen strokovni komisiji, ki je na razpolago naši delegaciji na mirovni konferenci.

Franc - Jožefovi v koti Gosp. Anton Kosi je znani konzajatieri mladinskih knjižic. Pred leti je poplavil Slovenijo s slavoslovom »Za življenja našega cesarja« sam se je poohvalil, da je tega mladinskega strapa razpeljal 25.000 izveden. Med vojno so vse narodno dolžnost kot Slovenske biblioteke v New Yorku. Sedaj deluje pri našem poslaništvu v Parizu in je predstavljen strokovni komisiji, ki je na razpolago naši delegaciji na mirovni konferenci.

Gospodarstvo.

Vražnja avstrijske denarne valute.

Pod zgornjim naslovom je priobčil g. dr. V. Kukovec v >Novi Dobr^o temeljito razpravo o vzrokih valutne katastrofe in o sredstvih njene sanacije. To vprašanje je v istini najvažnejše vprašanje, kajti po dobljeni politični zmagi našega naroda gre za zmago na finančnem polju. Od rešitve valutnega vprašanja je odvisna vsa naša bodočnost, za katere trdno zgrajenje mora delovati vsak po svojih močeh. Prav pravi g. dr. Kukovec, da je to vprašanje treba razpravljati javno po časopisih, da si oni naši možje, ki so poklicani reševati vprašanje valute, potom časopisih razprav zamorejo dobiti zadostno osnovnih idej, katerih jih naj vodijo pri rešitvi tega vprašanja. Angleški zgodovinar svetovnega imena Macaulay pravi: (popularna razprava zamore bitti včas tolike važnosti, kakor zmaga na bojnem polju.) Resnice teh besed se zavedajoč namenilo se je že dosti naših mož pisati pojedine razprave o vprašanju naše valute, pri čemer jih gotovo ni vodila kakšna ambicioznost po slavi svetovnega finančnika, ampak le jedina skrb za bodočnost države, za lastno in svojega bližnjega dobrobiti. Da je vprašanje te vsebine jedno najtežjih vprašanj, ki se giblje v večnem circulus vitiosus, v katerega vrtincu se zamorijo pogosto dobre osnovne ideje po kompleksu drugih iz teh izvirajočih postranskih vprašanj, je znano vsem, ki so se osmeli gorijski vozel te zagonetke prerezali. Laho je pisati o vzrokih devalvacije, o padanju denarnih vrednosti vsled preobilne proizvodnje bankovcev in zmanjšane proizvodnje raznega blaga, o nesorazmerju med popraševanjem po blagu in ponudbo, a težje je najti prava sredstva, s katerimi bi se zopet ozdravilo bolno valuto kake države.

Ni moja namera na dolgo razpravljati o valutnem vprašanju, ker mi za to nedostaja trenutno potrebna časa, vendar bi pa izrazil na tem mestu nekaj misli, ki menda zasušijo malo prostora v časopisu. Kaj je vzrok padli denarni veljavji? Gotovo zgoraj omenjeno nesorazmerje med proizvodnjo in ponudbo blaga na jedni ter hiperprodukcijo bankovcev ali spošljnih plačilnih sredstev na drugi strani. Plačilna sredstva ali denar je blago v pravem pomenu besede, ki nosi v sebi kupno ali menjalno moč, izraženo številno v nominalni vrednosti. Čim več je torej tega blaga in manj onega, za katerega želimo zamenjati prvo blago (denar), tem bolj seveda pada cena tega slednjega. Avstrijska vlada je natiskala ogromno množino bankovcev. Od dveh milijard je narastlo bankovcev na 30 milijard ali še menda nekaj milijonov več. Nagibi brezmernega tiskanja so bili različni. Klavirni uspehi vojnih posojil in potreba večje množine denarja vsele razširjenja ozemlja potom okupacije, kjer se je uvedla avstrijska valuta, so gotovo bili važni vzroki pomnoževanja plačilnih sredstev. Na drugi strani pa je bilo pomnoževanje plačilnih sredstev potrebno vsled rastotnih cen, pri katerih bi ne bilo mogoče vzdržati prometa z pravilno množino bankovcev. Tukaj nastaja torej oni circulus vitiosus: vsled zmanjšane proizvodnje cene blaga rastejo in povzročajo potrebo večje množine plačilnih sredstev, a s pomnoževanjem plačilnih sredstev se potencira zopet razvrednost teh slednjih po principu ponudbe in popraševanja. Na ta način je torej silno nizko padla vrednost našega denarja. Petmajstekrat več bankovcev kakor pred vojno kroži danes v prometu in približno petmajstekrat so se podražile tudi cene posameznim potrebsčinam.

V tem tiči torej pravi vzrok naše slabe valute. Treba je množino denarja zmanjšati, a proizvodnjo dvigniti na predmirevni nivo. Čim manj bo plačilnih sredstev ter več na prodaj ponudnega blaga, tem bolj se bode razmerje med ponudbo in popraševanjem izjednačilo ter se cene blaga ustalile. Govori se, da je na ozemlju kraljestva SHS okoli pet milijard bankovcev, kateri znesek se mi pa zdi neverjetno visok, če pomicisimo, da so se glavni vojni zaslužki, ki ležijo v teleseni v bankovcih, večinoma stekali v nemške, madžarske in češke blagajne. To število bankovcev je za ozemlje kraljestva SHS, kjer pa pridejo v poštov se dinariji, z ozirom na malenkostni promet doči previsoko; vsaj je imela Avstro-Ogrska pred vojno le komaj dve milijardi bankovcev v prometu in vendar niso bile cene raznemu blagu tako izvanredno nizke. Francoska je, imela pred vojno čez 6 milijard frankov v prometu, a to število je bilo utemeljeno vsled razšenosti kolonij, ki denarni promet otežkujejo in povzročajo potrebo večjega števila plačilnih sredstev.

Nujno je torej potrebno, da se go-to število bankovcev potegne iz prometa, kar se pa naravnno ne more zgoditi preko noči, nego le polagoma, karak na korakom, da se ne zapletemo v novo težkočo. V poštov pridejo sveda pred

veliki davki, ki jih je treba založiti onim, v katerih župi so se stekali vojni dobici. Ako je bilo pred vsemi morda na celotem sedanjem teritoriju SHS plačilnih sredstev (kron in dinarjev) kakih petsto milijonov, tedaj tvoji aktorji cela razlika med prejšnjim in sedanjem številom bankovcev vojni dobici, ki ga je treba potem davkov absorbitati. Treba je izdati brez odlašanja novi denar, dinarje, ki jih je zamenjati proti kronam v razmerju 1 : 1, da se pomnoževanje bankovcev potom uvoza iz drugih držav prejšnje monarhije zbrani, a nato uvesti nemudoma parcialno progresivno oddajo premoženja. Le na ta način se bode zadele vse, ki imajo doma suh denar ali terjače, kar tudi one, ki so naložili svoj denar v posestva. Ce bi reševali valutno vprašanje le na ta način, da bi dali kronske bankovcev kurzno vrednost, t. j. da bi napravili nominalno vrednost jednak kurzni vrednosti, oziroma da bi bankovce na nizjo vrednost prečigali, bi se smejal oni zviti lisički, ki so vložili denar v posestva, a vsi ostali bi zapadli žalostni finančni smrti. Jedina pravična rešitev valutnega vprašanja je le potom davkov (oddaje premoženja), na kateri način se zamore to vprašanje rešiti najmirnejše in najsigurnejše. Del potom davkov iz prometa potegujenih bankovcev, ki jih država ne rabi v pokritju svojih izdatkov, se stalno izložijo iz prometa, nakar bodo avtomatično zajedno z intenzivnejšo domačo proizvodnjo in večjo ponudbo blaga, cene začele primerno padati.

Ves ta proces se pa mora vratiči ravno tako polagoma, kakor se je vršil prvotni proces devalvacije. Kaj bi nam pomagalo, če bi danes z jednim udarcem prezigotali vse bankovce na jedno desetino in bi potem imeli faktično mesto 5 milijard le 500 milijonov dinarjev (odnosno kron) kar bi seveda povzročilo strašno finančno katastrofo, kar bi pa vsled nezadostne lastne proizvodnje cene blaga še vedno morale ostati znatno visoko. Zgodilo bi se, da bi nastale zopet velike težkoče v prometu vsled pomanjkanja denarja ter bi se moral del že uničenih bankovcev zopet poklicati v funkcijo in izdati v promet. Pri tem ozdravljajočem procesu velja torej izrek: Festina lente!

Dosti postranskih vprašanj bi prislo še v poštov, katerih razmotrivanje bi pa tukaj z ozirom na nameravani omejeni obseg te razprave opustilo. Vendar pa se mi zdi potrebno še omeniti, da mora biti naša največja skrb za bližnjo bodočnost zadostiti našim potrebam potom lastne proizvodnje, ki jo moramo dvigniti na najvišjo stopinjo, da smemo uvažati to in le toliko kar je najnajnješje potrebno, a pripraviti vse za izvoz v oni (predelani) oblike, ki nam omogočuje največje izrabo dobicke ter ustvari aktivno trgovsko bilancijo. Le-ta pa nam bo omogočila ustvariti oni zlati zaklad, ki je tako eminentna važnost za izjednačenje in dvignjenje deviznih kurzov. O tem pa bi razpravljali drugi, ko mi čas potisne zopet v roke pero!

Kurz avstrijske krone.

LDU. Zagreb, 28. marca. >Obzore poroča iz Belgrade, da zasebni kurz papirne krone še ne prestanjo pada. Danes velja 100 dinarjev 305 K, 100 frankov 405 K, 100 drahm 395 K, 100 mark 135 K.

Naše posoljje v Ameriki. Po vestej iz Washingtona je naša država najela v Združenih državah Ameriških posoljje v znesku 15 milijonov dolarjev.

Zagreb v sčasni radi svobodne trgovine. Beogradski listi Javljajo: Poverjenštvo za prehrano v Zagrebu zahteva od vladne nujno 300 wagonov moke in 500 vagonov kurzne za prehrano Zagreba, ker se mesto samo vsled svobodne trgovine ne more preskrbiti z živili.

Pozvalniko za krmila bodo oddajala otroke v sredo dne 2. maj. travna od 3. ure naprej.

Mavez za obrtnike. Urad za pospeševanje obrti je prejel manjšo množino mavca (tiposa), katerga bo razdelil med obrtnike in naj interesent za to blago priglavilo svoje potrebsčine načasne do 5. aprila t. i. na >Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani, Dunajska cesta št. 22.

Zvezna češkoslovaška vrnitarjev v Pragi, ki šteje 2500 članov, vabi v svojo sredo vse stanovske tovariste. Podrobne informacije date: Svak org. češkoslov. zadrževalca v Praze, sekretariat ve Vršoviči Baráková ul. č. 24.

ZAGREBSKA BORZA.

LDU Zagreb, 28. marca. Zaključni kurz na današnji borzi:

Denar BiH

Banka za trgovino, obč. in industrijo	445	485
Banka in hranilnica za Primorje, Šušak, nove del.	—	514
Narodna ekskom. banka	—	1445
Ekonomska in menjava banka, Brod, nove delnice	—	265
Hipotekarna banka, Zagreb, nove delnice	285	295
Indriška banka, nove del.	—	370
Hrvatska kreditna banka	—	1015
Narodna banka, Zagreb	420	440
Otvorna banka	—	280
Polfedetska banka, nove del.	—	120
Prva hrvatska štedionica, stare delnice	—	9100
Prva hrvatska štedionica, nove delnice	—	8000
Pof. narodna banka	280	280
Zemaljska banka, stare del.	—	142
nove delnice	715	725
Osrednja štadionska industrijska banka	—	2720
44% založnička hipotekarna banka	115	—
44% založnička osrednja banka	—	220

Najnovejša doručka.

(Dnevniški naši tiskovni poročila.)

NÁ BOLJŠE SE OBRAČA!

Geneva, 28. marca. Pariske vesti javljajo o jugoslovanskem vprašanju, da se pod dojmom ogrnkov dogodil razpoloženje vedno bolj izpremljivo name v prilog. Antonisti krogli so med njimi celo Lahi, so priceli računati s tem, da je treba neko zahtevo vsoj delom izpolniti. Začleni za to razpoloženje je konferenci Cabrii dal dopisnik >Secolo< in ki ga je objavil v svoji včerajšnji številki. V tem intervjuju se že namičava, da se utegne Italija jednako Franciji odpovedati številnim teritorialnim aspiracijam, za katere dobiva gospodarske kompenzacije.

Kakor je razvidno iz resnobjega pisanja italškega časopisa, imajo izmed vseh Antantnih držav Lahi največ rešenja pred vplivom boljševizma, zato tudi sedaj popuščajo.

(Popuščajo torej in že razmišljajo o tem, da »vsaj deloma« ugode našim »aspiracijam«. Ne zmaguje torej Pravica, marveč cisto navaden strah.)

TUDI FRANCIJA.

Geneva, 28. marca. Francija, ki ima od 10. marca naprej, kakor smo že javili, neko ožije razmerje z Italijo (ni še znano, ali obstoji kakšna tajna pogodba ali kaj manj) in ki mora in hoče podpirati Italijo, pa na drugi strani noče zatajiti svojih simpatij do Jugoslavije, priganci v Parizu na sporazum. Dalmacija sime že veljati za rešeno. Pač pa je treba računati z zahtevo zdaleko znamenitimi garancijami za nekaj dalmatinskih mest z znatenjšo laško primesjo. Glede Trsta in Gorice, vsaj kolikor se samih mestičev, se pa položaj ni izpremenil. V tem pogledu ne moremo računati pri nobeni Antantni državi na resnejšo pomoč.

IZ KONFERENCE.

Lucern, 28. marca. Dela mirovne konference se posrešujejo. Pričakuje se, da bo preliminarni mir vključil vsem dosedanjim zavlačevanjem vsaj v definitivnem načrtu dokončan v prvi tretjini aprila.

Ogrski dogodki so nemilo dirnili konferenco in zopet načeli ruski problem. Ruski protiboljševiki in njihovi francoški prijatelji zopet pričenjajo kampanjo za aktivno politiko zaveznikov v Rusiji. n. pr. Savinkov v >Matinu< in četrtkov uvodnik v >Tempsu<.

BOLJŠEVIKI V ITALIJU.

Lucern, 26. marca. Laški boljševiki se zelo vneto gibljejo. Za 7. aprila so napovedali celo nekaki agitacijski rdeči teden.

LAŠKA VALUTA PADA.

Lucern, 28. marca. Laška valuta je tukaj zadnja dva dne strmo padla od kurza 74 do 25. t. m. na kurz 61 dinars. Vzrok temu so zanesljiva poročila o zelo resnem notranjem položaju v Italiji.

V PARIZU SE JIM MUDI. — PROTIV MADZAROM. — POSVETOVANJA O NAŠIH Vprašanjih. — JUGOSLOVANSKA REKA?

Lucern, 28. marca. Pod vplivom dogodkov na Ogrskem in radi siljenja Italije in Anglije se nagibalo v Pariz k temu, da bodo sklenili eno samo mirovno pogodbo za vse države. — Včeraj je odbor >četvorice< imel dvakrat zaporedna dolge seje. Brez dvoma je, da bo Antanta energično nastopila proti Ogrski. — Komisija za delavske zadeve je predvčerajšnjim končala svoje delo. — Wilson in Orlando sta se včeraj dopoldne dolgo posvetovali o rešitvi jadranškega vprašanja. — Tudi končni štatutige narodov, ki je že precej časa gotov, je bil včeraj od komisije že enkrat preglejan in predložen. — Nadaljnji rezultat je zblževanje Anglike in Francije v vprašanju Sirije. — Kakor vidimo, dela konferenca sedaj v hitrem tempu pod poravnim vplivom ogrskih dogodkov. — Vprašanje Reke se vedno ugodnejše razvija. — >Corriere della Sera< razburjeno napada angleške finančne krogke, ki baje delujejo na to, da bi Reka pripadla Jugoslaviji. Tu se smatra to pisanje za pravljivo.

MESTO LONDONSKEGA SE ZOPET PRIKAZUJE RIMSKI PAKT!

Geneva, 28. marca. Dočim nekateri še vedno napenjajo vse sile za laško Reko, kažejo drugi, da zapušča Laško. Nekateri pa, ki so že vslabili notranji položaj morajo zelo postablati. Masteršček objavlja sicer v laških listih odprtje pisimo, v katerem izjavlja, da bi živrljivo. Reke Jugosloviji pomemblo strahoviti zdravila. Toda portiški korrespondent >Secola< piše: »Naj zastopali so vedno dobro znali, da je sicer vtrajanje na londonski pogodbi žadljivo vrednostno, da pa si pomisli, da se ne vpošteva tudi rimski paket. Londonska pogodba ne nosi nikakršnega podprtja. Rimski paket je pa podprt Trenčinom.«

DRUGI ČASOPISNI GLASOVI.

Geneva, 28. marca. >Avantie< počivali v zavidičnem svodniku madžarski pravrot kot znak nezadržljive boljševiške zmage. >Alfa Nazionale< in drugo nacionalno časopisje 1918. z pomenljivo trdovravnostjo in samoprevaro v ogrenki brezravnosti z uročnostmi za Italijo. Ti listi se točajo z tem, da je ogrska revolucija zmerna. >Corriere d'Italia<, vetrinasto glasilo, pa sestava enostavno more proti Danaju se odpolje ob 9-30 dopoldne na mesec ob 8. mrtvu.

V MAJU ORIENTEXPRESS PREKO LJUBLJANE IN ZAGREBA!

Kupim stativ za fot. aparat. VI. Smole Sedna ulica 4/II. 3609

Dijakinja daje instrukcije! Cenj. ponudbe na upr. Slov. Nar. pod "Pomoč/3442".

Dvakolo, v naiboljšem stanju, z vsemi pove upr. Slov. Nar. 3608

Razne deske (Laubsägeholz) skupno ali posamezno se ugodno prajo. Posredovalni urad Mesni trg 25/1, 3610

Utenec in utenka se sprejmeta pri tvrdki Juuli Klein, zaloga stekla in porcelana, Ljubljana, Franciškanska ulica 6. 3534

Motorno kolo "Puch" dobro ohranjeno kompletno, se prajo za ceno 1300 K. Ogleda se pri Alojzi Zorčič, Krško. 3420

Kompletne oprave za spalno sobo dobro ohranjeno, kupim. Cenj. ponudbe pod "Oprava" na upr. "Sl. Naroda" 3411

Lepa domača plemenita kobila (fuksa) beloglavka, je naprodaj. Povize se v Ljubljani, Poljanska cesta 55.

Naprodaj dva četrtnika dva polovnika, dobro ohranjena, za vino in za žganje. — Naslov pove upr. Sl. Naroda. 3538

Za samca ali samico se prajo dvojnata orohovo tornana omara in postelja brez madrovcov, oboje novo ohranjeno ter boljše vrste. Pogleda se v Novem Vodmatu št. 62. 3578

Prostorno skladiste, tudi župa se vzame v najem. Ponudbe na po-tai predal št. 40, tudi se poizve naslov v upravnosti "Sl. Naroda". 3553

Stanovanje na Dunaju, obstoječe iz komfortom, se menjata s stanovanjem v Ljubljani. Naslov pove upravnosti "Sl. Naroda" 3583

Hijo, srednje velikosti, želim kupiti v Ljubljani ali v okolicu, če mogoče na prometnem kraju. Kupim tudi njivo, vrt ali travnike. Pismene ponudbe na upravnosti "Slovenskega Naroda" pod "Vrt/3603". 3603

Trgovski pomočnik, specijske in mafekte, v skupnosti s slovensko jezikom, išče mesta v kakšni večji trgovini. Cenj. ponudbe na upr. Slov. Nar. pod "3489". 3489

Sivilija (šteparica) slavnih na stroj se sprejme takoj proti dobi plači s hranom in stanovanjem. Ponudbe na: Ljuba Kokalj, modni salon, Zagreb, Ilica štev. 16. 3470

National registr. blagajno s 4 predalci se za menjata za ednako manjše vrste z 1 ali 2 predalom, ev. se zadnja kupi. Več v trgovini gosp. Ignacija Vok, Ljubljana Sedna ul. 7. 3566

Vdova srednjih let, brez otrok, izurenja v kuhanju in gospodinjstvu, išče službe kot taka v kakem stajarsku gospodinju brez otrok, ki je v kakem mestu ali trgu Kranjske ali Stajerske. Cenjene ponudbe blagovljivo naj se poslati na uprav. Slov. Naroda pod "Gospodinjstvo/3500".

Brek, še malo rabljen, se proda. Poizve Brek, se v pivovarni v Beograd. 3485

Sprejme se mlajša oseba, večja nekotiko klicujoči karst ali električne, takoj v "Kino Idealna". 3485

Klavir se vzame v najem. Planino izključen. Ponudbe pod "Klavir/3600" na upr. "Sl. Naroda". 3600

Prada se popolna jedilna soba z divanom. Ogleda se od 9-2. H. Fischer, Beethovenska ulica 15, II. nadst. 3585

Moško kolo, dobro ohranjeno, z dobrim znamenjem, starim gumijem in zlata ura, ki kaže dneve in mesice se proda Opferska cesta št. 6, Trst. 3567

Avto zračnica 935/135 Michelin, nov in sveže napredaj. Trdka A. Goren, Marije Teresij cesta 14. 3498

Dobre krojaštke pomočnice sprejme takoj Josip Rojman, Franca Jožefa cesta št. 3. 3326

Pisaci stroj, najboljši sedišča, sasmostimo kupiti. Ponudbe tvrtci Schwarzer drug, Zagreb, Preradovičeva 1. 3347

Sofer, mehanik, vojaščine prost, s 6 letno praksjo išče stalnega mesta. Pismene ponudbe na uprav. Slov. Naroda pod "Sofer/3612". 3612

Smrekove sadike, stari in petletne, sočne, zelo močne, odaja po nizki ceni gozdano oskrbitno Slatina, pod Šmarino pri Litiji. 3570

200 K nagrade kdo mi preskrbi za takoj opredeljeno stanovanje s kuhinjo in sobo. Ponudbe pod "Naglo/3572" na upravnosti "Sloven. Naroda". 3572

Privatno boljše stanovanje s brano iščem. Plačam dobro v gotovini ali v živilih. Cenj. ponudbe pod "stanovanje/3596" na upr. Sl. Nar. 3596

Majhna meseca soba se 1800 v mestu za takoj Kdo jo odda, dobri za nigrado v živilih tudi slanino. Ponudbe pod "Soba/3602". 3591

Priden zanesljiv kovat, kateri dobro predvsem konverzira, zacila, se prine v sredo zvečer ob pol 8 na realki, Ozlasi in pojasnilo v trgovini Josipine Podkrajšek, Jurčičev trg 2, ali pri kurzu samem. 3611

Kupim vagon sena in en vagon slavnih, me proti placilu ali proti zameni z drvmi za kurjavo Ponudbe naj se stavljo na oskrbitno grajščine Št. Pavel pri Preboldu, v Savinjski dolini. 3526

Fotografija. Za večje fotografisko podjetje v Jugoslaviji se išče kompanjon, izurjen fotograf z nekaj denarja. Dame niso izključene. Ponudbe na upr. Slovenskega Naroda pod "Fot/3441" na upr. Sl. Nar. 3441

Zenitna ponudba! Mlad intelligentni obrtnik, 25 l. star, hoče v svrhu poročitve znanja z mlogo gospodinjstvo ali mlado vdovo brez otrok, ki bi imela nekoliko premoženja. Resne ponudbe s sliko, katera se vrne, pod Šreča XII/3574" na upr. Slov. Naroda. 3574

Brezovica, velika več jezikov, vseh poslov ka-kor tudi šivanja in kuhanja, solana in izvežbana bolniška strežnica, v vlogi dojencov izurišna, želi kot družabnik, spremiljnik, namestnika gospodinje, bolniška strežnica službe. Ponudbe na: A. Ježevič, Trbovje št. 312. 3551

Prada se lepo posestvo zavednemu Slovencu v okraju Maribor v hribih, 66 oralov zemlje, 32 oralov lepeha, 42 oralov njiv, ostalo travniki in paša. Hišno poslopje leseno, hlev zidan, 2 uri hoda do železniške postaje Brez-sa-Ribnica. Ceno po dogovoru. Ponudbe na se naslovno na: Josipa Ravi, posestnik v Remecu št. 28, p. Maribor. 3528

Gospodinica z desetletno pisarniško praksjo, večja strojepisja, polzvedeb v zemeljski knjigi in drugih pisarniških del, želi mesta v kaki pisarni rajanje pri notariatu na deželi. Cenjene ponudbe na upravnosti "Sloven. Naroda" pod "Pridnost/3545". 3545

Boljša gospodinica velika več jezikov, vseh poslov ka-kor tudi šivanja in kuhanja, solana in izvežbana bolniška strežnica, v vlogi dojencov izurišna, želi kot družabnik, spremiljnik, namestnika gospodinje, bolniška strežnica službe. Ponudbe na: A. Ježevič, Trbovje št. 312. 3551

Prada se lepo posestvo zavednemu Slovencu v okraju Maribor v hribih, 66 oralov zemlje, 32 oralov lepeha, 42 oralov njiv, ostalo travniki in paša. Hišno poslopje leseno, hlev zidan, 2 uri hoda do železniške postaje Brez-sa-Ribnica. Ceno po dogovoru. Ponudbe na se naslovno na: Josipa Ravi, posestnik v Remecu št. 28, p. Maribor. 3528

Vabilo na izredni občni zbor Zadr. skupnih slijanj in plenarjev itd.

ki se bodo vrtili v ponedeljek, dan 7. aprila 1919 ob 3. uri po poznem v plenarni dvor. Želimo vseh slijanje zadržati. Zdravljave na: Dr. T. pričetje, v Ljubljani.

DNEVNI RED:

1. Nagovor načelnika.
2. Dogovor glede delovnega časa in potele delo-jemcem.
3. Zvišanje zadružnih delodaj.
4. Razmerosteni.

Ce sedmčini občni zbor ob 3. uru bodo sklenjen, ne vrš brez oskrbe na stavbo načavnih članov smo trepo-zenje. Ocenjena vabilo se ne razpolaga.

Zadružne zadružne.

Maribor, 24. marca 1919.

Zahvaloče redilne

Majzer, Kos, Terstajnik.

3619 Zahvala.

Dr. Anton Majzer

izrekamo vsem najsrcejšo zahvalo. Posebej se zahvaljujemo pevskemu zboru in g. dr. Anton Medvedu za golinjiv govor.

Maribor, 24. marca 1919.

Zahvaloče redilne

Majzer, Kos, Terstajnik.

3619 Zahvala.

MODISTINJA

Karbid na druge
na desno
ter
sprejme takoj proti dobi plati.
Razpoložljive so vsega 1068
Ponudbe pod „Sprema modistinje/3271“
na upr. Slov. Nar. 349

Komad 28 — in 3465 K. Zameščanje
veliki osniv z vč nege 1000 niz-
kavni brezplačno. 349

E. Luna, Maribor št. 74.

Gospojicu

inteligentna se znanjem i njemačkog
jezika, vješta njeni dijete te donekle
šivanju, traži se uz izvrstnu opskrbu
i visoku placu 1 - 4 - 6 - godiš-
njoj dijeti. Ponude poslati na Oskar
Pröhlich, Karlovac, Hrvatska. 3544.

trda in mehka, metrska in žaganja
se oddajajo

v Kolodvorski ulici št. 31,
gostilna Lampert.

Pozor, čevljariji!

Nudim dobro gumijevlo blago „Gummi-Züge“ meter po K 6—, 8—, 10—. Vzorec
3 po 30 cm za K 10— franko. Pri odjemu na 10 metrov 10 od sto popusta.
Istotam se dobri tudi fin klej in splošno vse potrebitno. Ivan Tramšak, Dobro-
polje, Dolenjsko. 3575

KUPUJEM Prodajam M. RANT, Kranj.

JOS. PETELINC
Ljubljana
Sv. Petra nasip št. 7.

Zaloga čivalnih strojev in nih
posameznih delov, igel in olla,
ter drugoga galanterijskega in
modrega blaga. Istotam se proda:
Steklo za izložene omare (belgijsko
steklo) kompletno z valčnimi za-
stori, mera 135×184, 63×194, 50×154
in eno rabljeno 90×162. Kupi se:
Nationalna registrirana blagajna
novejši model.

Vseh vrst ovijalni papir v polah
in zvitkih, papirne vreče in pa-
pirono Špago dobavlja točno

Rakouská
společnost pro prodej pevných papíru sp s r. o. Duna/
(Wien) IV. Brucknerstrasse 4—6. 3436

Priporočam žepne svetiljke in baterije karbidne svetiljke in karbid

Karbid, zdrobljen, finešje vrste za hišne svetiljke ter različne gorivice
Vsakovrstne vžigalnike, granate in ploščnice ter okrogle kamenke itd.

Ignacij Vok, trgovina s čivalnimi stroji in kolisi, Ljubljana,
Sodna ulica št. 7.

Gospodje trgovci! Velika noč je tu

naročite si pravočasno „ADRIA“ prašek in vanilijin sladkor,
pravi škrob, čaj, testenine itd. Naročila se izvršujejo takoj!

ADRIA — izdelki. FILIP ŠIBENIK.
Ljubljana, Gosposka ulica št. 16.

Ne naročajte tujih znamk; domači izdelki naj zavzemajo prvo
mesto!

Čevlji po K 21'50 do K 40'50

z usnjatimi in lesenimi podplati se dobe, dokler je še kaj
zaloge v skladnišču tovarne 3565

PE ter KO zina, Ljubljana

in sicer:

otroški št. 25 do 28 po . . . . . K 21'50
dekliški št. 29 do 35 po . . . . . 27—
ženski št. 36 do 42 po . . . . . 36.—
moški št. 40 do 46 po . . . . . 40'50

Prihajajo doberi posusti. Priporočam se vsebu način.

Prehajajo doberi posusti. Priporočam se vsebu način.

na druge
na desno
ter

razpoložljive so vsega 1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

1068

Modni salon za dame in gospode V. Pfundner, Kranj (Gorenjsko)

se priporoča za izdelovanje najfinnejših damskega oblačila, bluz, kostumov, pláščev, kakor tudi najfinnejših moških oblačila. Površnikov itd. Točna in hitra posrežba. Cene nizke.

258

Specijalna trgovina ur, zlatnine in brillantov
F. Čuden Sin
nasproti glavne pošte v Ljubljani.

Što je „Salvator“ vinovica?

Ve postoji sredstvo koje bi u bezbrojnim slučajevima tako brzo i uspešno djelovalo kao »Salvator« vinovica. Boli reumatizma, kostiju, sglobova, išljasa, neuralgije itd. ublažuje. Boli će dapače posve izčeznuti u najkraćem roku budete li holma mjeseta redovito natirali sa »Salvator vinovicom«. Tko trpi na nervoznoj glavobolji, migreni, trganju bez svjetlosti, zubobolji, vratobolji itd. neka pomicira »Salvator vinovicu« sa svježom vodom i obloži bolno mjesto. Izčeznuti će boli vrlo brzo. Nakon napornog hoda ili rada, batarite mišice, osvježit će Vam telo. »Salvator vinovica« jest vanredno koristno djelujuće sredstvo za izpiranje ustiju jer osvježuje i razkujuje usta i grlo.

1664

S. Mittelbach, „Salvator“ lijekama i drogerija Zagreb, Jelačičev trg 2.

Zajamčen uspeh. Tisoč zahvalnih pism na ogled.
Bujne, lepe prsi dobite ob rabi med. 727
dr. A. Rixa kreme za prsi garantirano neškodljivo za vsako starost, zanesljiv uspeh. Rabi se zunanj. Edina krema za prsi, ki jo vsled čudovitega učinka prodajajo lekarnarij, dvorne parfumerije itd Poizkusna pušča K 5— velika pušča, zadostna za uspeh K 10—. Poština posebej — Razpolaganje strogo diskretno.
Kos. dr. A. Rix preparati, Dunaj IX., Lakierergasse 6/2.
Zaloge v Ljubljani: drog. Kanc in „Adria“, Zaloge v Mariboru: lekar, Schutzeneg, Mar. pom. in part. Hofner. V Trstu: Part. Andreuzzi, Corso 5.

A. Mušič
preje FR. HOPF,
= LJUBLJANA, =
Ščedrburševa ul. 6.

Načrtovana trgovina glasbil, struč, gramofonov in plazbenih potrebščin vseh vrst. Popravila v lastni delavnici strokovno in cene.

IVAN JAX in sin
Dunajska cesta štev. 15, Ljubljana.
Šivalni stroji
in si oii za pletenje.
— Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Linzu. — Ustanovljena leta 1867. — Vzeto je poučno brezplačno.
Pisalni stroji Adler Kolesa Iz prvih tovarn Ceniki zastonj in franko. Dürkopp, Styria, Waffenrad.

Gonilni jermenii

Pasovi za dvigala. — Transportni trakovi impregirano, iz čistih platnenih nit. Podjetje za indstr. potrebščine KATTNER & CO., Grädec (Graz) 23. Dobavljamo vse tehnične predmete. Izvoznice preskrbimo mi.

Trgovina vina na veliko
Andrija Golubić
Zagreb, Juriščeva ulica 10.
PRODAJE:
Vino belo in rdečo, staro in novo, moslavinsko, graščino. Rum najboljše vrste do 40% jakosti, fini aroma, Slivovko lansko in dveletno, enkrat in dvakrat žgano, do 40% jakosti, od modrih bosanskih sliv, najboljših obč. Vee na vagoni in manjših količinah, hitro in točno odpremljanje! Posredujem za vsakovrstno nabavo živil, gospodarskih proizvodov itd. — Zastopnik za Ljubljane in okolico Ivan Koželi, Tržaška cesta štev. 27.

čin zemlji, portland cement, zidno in strešno zelo
(vse v celih vagonih). Nač. ministrstvo fin. (od 100 kg višje) ponuja Valentin Urbančič, Ljubljana, Meteljeva ul. 10 (nuganti Ilzja).

Pohištvo

Spalne, jedilne in gospodsko sobe, kuhinjska oprema, podložki, mordci, otomane, spalni in dekoracijski divani, posteles, omare, mize in stoli iz mehkega in trdega lesa, železne postelje in umivalnik ter vse vrste lesene, železne in taočeciranega pohištva v vsakem slogu od prosti do način. Izvršitev po jako nizkih cenah pri tržki za pohištvo KAREL PREIS, Maribor, Stolni trg 6.

Sloboden ogled! Gomiki zastonj!

DEJAN KOLAROVIĆ v Brodu na Savi (Slavonija).

Agencija in komercijalno podjetje, obstoji že 18 let, tu v mestu, kupuje in prodaja razna živila, ter se priporoča gg. trgovcem v vsej Jugoslaviji, solidnost zajamčena. Ponudbe (oferte) kakor tudi vprašanja prosim nasloviti direktno na mene. Prevzemam obenem tudi zastopstvo raznih industrijskih podjetij v Jugoslaviji, kakor tudi iz prijateljskega inozemstva.

3529

TOVARNA ZAMAŠKOV
JELAČIN & KO LJUBLJANA
NAJOLIDNEJŠA IN NAJCENEJŠA POSTREŽBA!
ELEKTRIČNI OBRAT. DIREKTNI UVOZ PROBKOVINE
IZŠPANJE IN PORTUGALSKIE. ZAHTEVAJTE VZORE!

Drogerija J. C. Kotar
Ljubljana
Wolfsova ul. 3. Fotomanufaktura

Čevlji tovarne
Peter Kozina & Ko.
iz najfinnejšega ševra, koka in lakovega usnja z nazajnim podprtijem so dober in dnevni cenah.
trpežni zimski iz fine teletine z gumijastimi podprtji po
K 85— za moške, K 73— za ženske
V zalogi Ljubljana Reg.

SVETOVNI IZDELKI

elektr žarnice, elektrotehn. in instalac. material dobavi

Ist: Svetla in teh. za Italijo SIS
Janko Pujačar, Zagreb, začasno
Ljubljana, Mirenska ul. 29/1.

Kupujem marvu, telice, svinje, mast itd.

po dnevним cijenama. Preusmjerim takoder na komisiju prodaju gore navedenega blaga za čtavo Slovenijo. Cijenjene ponudbe šalju se na Janko Popović, vojstrgevina Štrom i zaključen marvom, Ljubljana. 2941

G. F. Jurásek
vglajevalec klavirjev in trgovec z glasbil

v Ljubljani, Wolfsova ul. št. 12.
Prva Jugoslovanska Specijalna tvrdka za vglajevanje in popravljanje glasbil.

3584

Oklic.

Dne 5. aprila 1919 v soboto ob 10. uri dopoldne se bo v Zajelšah pri Ihanu prodajalo razno kovačko orodje, spadajoče v zapuščino kovača Damjana Jermanna za cenično vrednost kot izključno ceno proti takojšnjemu plačilu v gotovini.

Pod izključno ceno se ne prodaja.

Okrjne sodišče na Brdu,
dne 26. marca 1919.

Kupujem
jelove i borove daske i trupce
IVAN HARTL,
Zagreb, Ojordiljeva ulica br. 8a.

Prostovoljna javna dražba

lepega posestva v Košnici pri Celju bude v nedeljo, 30. marca t. l. ob 2. uri popoldan na licu mesta. Posestvo obstoji iz približno 10 oralov gozdov, 2 oralov vrla, njiv in travnikov, skoro novozidanega mlina na 3 pare kammov, lepega stanovanja, žage, nove stiskalnice za olje, novega kozolca ter novih hlevov za prašice in govedo.

Izklicna cena je 30.000 kron. Prodajalec si pridrži pravico, v teku 3 dni ali kupcijo potrditi ali pa razveljaviti. Več pove lastnik Enzeli Bergs, Irgevec, Šaški trg, 3427

Modni salon
STOCHLY - MASCHKE
Ljubljana, Židovska ul. 2. Izvorati trg 2.
Priporoča velikobok in deplo
za dame in deklice
Popravila se sprejemajo
po začrti
cenai

Došla
prvovrstna vozna kolesa
Puch = Rambler = Waffenrad = Kosmos
s prima pnevmatiko. Se pripreča
Ignacij Vok, Ljubljana, Šodna ulica št. 7.
Ceniki se za enkrat ne razpolajajo.

ALFONZ BREZNÍK
učitelj „Glasbene Matice“ in edin zapriseženi izvedenec dež. sodišča
Največja in najposobnejša tvrdka in izposojevalnica klavirjev, pianinov in harmonijev.
(Förster, Bösendorfer, Hitzman, Steizhauer itd.)

Velikanska zaloga vseh glas-
bil, muzikalij in strun ::
LJUBLJANA,
Kongresni trg. št. 15.
(Kapelni muzejske cerkev).
Popravila in ugaševanja strokovnjajšo in ceno.